

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llyfryn Gwyrddu (Diwygiwyd Hydref 2018)

Pwysig – darllenwch hwn yn ofalus

Digdol
© Hawlfraint y Goron 2018
ISBN 978-1-78964-439-5

Cynnwys

Pwnc	Rhif y dudalen
Cyflwyniad a Newidiadau Allweddol	1
Pa Elfennau Gwyrddu sy'n berthnasol i mi?	2
Yr eithriadau ar gyfer Tyfu Amrywiaeth o Gnydau	4
Yr eithriadau ar gyfer cynnal Ardaloedd â Ffocws Ecolegol (AFfE)	5
Yr eithriadau ar gyfer tir organig	5
Porfa Barhaol	6
Tyfu Amrywiaeth o Gnydau	7
AFfE	9
Glastir a'r Elfen Wyrddu	13
Cosbau a Gostyngiadau'r Elfen Wyrddu	14
Atodiad 1: Manylebau Gwyrddu ac AFfE	18
Atodiad 2 – Mesur perthi neu rimynnau coed a waliau cerrig traddodiadol	29

Y DIWYGIADAU I'R POLISI AMAETHYDDOL CYFFREDIN

LLYFRYN GWYRDDU

Dyma'r prif newidiadau

Diweddarwyd y canllawiau hyn i adlewyrchu newidiadau a wnaed i Lyfryn Rheolau'r Cais Sengl 2018, o ran pwysoli ac eithriadau ar gyfer AFfE, er enghraifft. Mae newid pellach wedi'i wneud i egluro'n well pa weithgarwch y gellir ei wneud ar dir sydd â Chnydau Cloi Nitrogen; hynny yw, ni ellir eu cynaeafu neu bori ar y tir yn ystod cyfnod tyfu'r cnydau.

A Cyffredinol

A1.1 Fel rhan o Gynllun y Taliad Sylfaenol (BPS) rhaid ichi gynnal arferion ffermio sy'n llesol i'r hinsawdd a'r amgylchedd: ein henw ar hyn yw'r Efen Wyrddu. Nid opsiwn yw Gwyrddu ac ni chewch fynd heb y taliad Gwyrddu a hawlio gweddill y taliad BPS.

A1.2 Am gadw at reolau'r Efen Wyrddu, byddwch yn cael taliad ychwanegol at eich prif daliad BPS. Mae 30% o gyllideb Taliadau Uniongyrchol (Colofn 1) Cymru wedi'i neilltuo ar gyfer y taliad Gwyrddu.

A1.2.1 Caiff taliadau gwyrddu eu gwneud gan ddefnyddio canran o werth taliadau BPS ffermwr unigol. Cyfrifir y ganran honno bob blwyddyn trwy rannu'r gyllideb wyrddu â gwerth yr holl hawliau BPS sy'n cael eu defnyddio.

A1.3 Mae tair rhan i'r Efen Wyrddu:

- Porfa Barhaol.
- Tyfu Amrywiaeth o Gnydau.
- AFfE.

A1.4 Mae'r rheolau Gwyrddu yn gymwys i'r holl dir amaethyddol cymwys sydd ar gael i chi ar 15 Mai, hyd yn oed os nad ydych yn defnyddio Hawliau BPS y tir hwnnw i gael taliad.

A2 Pa Elfennau Gwyrddu sy'n berthnasol i mi?

A2.1 Os oes gennych 10ha neu fwy o dir â'r cymwys, bydd gofyn ichi dyfu amrywiaeth o gnydau – oni bai'ch bod yn gymwys i gael eich eithrio.

A2.2 Os oes gennych fwy na 15ha o dir â'r cymwys, bydd gofyn ichi dyfu amrywiaeth o gnydau a chynnal AFfE.

Arwynebedd y tir â'r cymws fydd gennyf yn 2019 yw:	A fydd angen imi dyfu amrywiaeth o gnydau ?	A fydd angen imi gynnal AFfE ?
Dim tir â'r	Na fydd	Na fydd
Llai na 10 hectar	Na fydd	Na fydd
10 hectar i 15 hectar	Bydd, oni bai'ch bod yn gymwys i gael eich eithrio	Na fydd
Mwy na 15 hectar	Bydd, oni bai'ch bod yn gymwys i gael eich eithrio	Bydd, oni bai'ch bod yn gymwys i gael eich eithrio

A2.3 Os oes gennych dir organig, gallech fod yn gymwys yn awtomatig i gael y taliad Gwyrddu, ond mae'n bosibl y bydd rhai ffermwyr organig yn dewis gwrthod y taliad Gwyrddu awtomatig ar gyfer eu tir organig am eu bod am gynnal yr arferion Gwyrddu ar eu holl dir.

A2.4 At ddiben yr Elfen Wyrddu, mae tir âr cymwys yn golygu:

- Tir sy'n cael ei drin ar gyfer tyfu cnydau – yn cynnwys tir ar gyfer cnydau combein, cnydau sy'n cael eu tyfu am eu ffibr, gwreiddgnydau, cnydau porthi anifeiliaid fel indrawn porthiant neu rêp porthiant, llyisiau maes, blodau wedi'u torri a bylbiau a ffrwythau meddal (ond nid cnydau parhaol*). Mae hyn yn cynnwys cnydau a dyfir mewn tai gwydr neu o dan orchudd ar bridd neu borfa.
- Tir sy'n cael ei hau â chodlysiau neu gnydau porthiant glas pur fel alffalffa neu feillion (nid y cymysgedd hadau ar gyfer tir pori neu ddol).
- Porfa dros dro (gan gynnwys cymysgedd o borthiant glas), os bu'n rhan o gylchdro cnydau'r daliad a'i bod wedi bod o dan borfa neu borthiant glas am lai na phum mlynedd. Porthiant glas yw'r planhigion a dyfir yn draddodiadol ar diroedd pori naturiol neu a gynhwysir fel arfer mewn cymysgeddau hadau ar gyfer tir pori neu ddolydd; planhigion fel liwsern, ffawlys, pupys porthiant a meillion.
- Mae cnydau âr sy'n cael eu defnyddio fel porthiant pori (e.e. maip, rêp porthiant, cêl) yn cael eu hystyried yn dir âr.
- Tir sydd ar gael ar gyfer cynhyrchu cnydau arno, ond sydd yn awr yn wyndwn. Gwyndwn yw tir heb gnwd sydd ddim chwaith yn cael ei bori. Rhaid ei gadw mewn cyflwr addas ar gyfer ei bori neu ei drin.
- Tir âr y rhoddir gorau i gynhyrchu arno fel rhan o ymrwymadau Amaeth-amgylcheddol y Rhaglen Datblygu Gwledig (e.e. rhai opsiynau 'cynhyrchu dim' Glastir). Bydd y statws âr yn cael ei 'rewi' dros y cyfnod pan na chynhyrchir arno.

* Nid yw tir o dan gnydau parhaol yn cael ei ystyried yn dir âr, ond mae'n gymwys am y BPS.

Pwysig: Mae tir âr sydd wedi'i neilltuo o dan Gymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014 - 2020 e.e. contract Glastir, yn cadw ei statws âr, h.y. mae'r cyfnod cylchdroi âr 5 mlynedd yn cael ei rewi. Byddai cae sydd wedi tyfu cnwd âr yn ystod y flwyddyn cyn ymrwymiad neilltuo Glastir yn cadw ei ddsbarthiad âr am bum mlynedd ar ôl i'ch contract Glastir ddod i ben, cyn newid i fod yn borfa barhaol, oni bai eich bod chi'n tyfu cnwd âr arall yn ystod y 5 mlynedd. Os yw cau wedi bod yn tyfu porfa dros dro am 2 flynedd cyn ymrwymiad neilltuo Glastir, bydd yn parhau i fod yn dir âr am 3 blynedd ar ôl i'ch contract Glastir ddod i ben cyn newid i fod yn borfa barhaol, oni bai eich bod chi'n tyfu cnwd âr arall yn ystod y 3 blynedd.

A3 Yr eithriadau ar gyfer Tyfu Amrywiaeth o Gnydau

A3.1 Ni fydd angen ichi dyfu amrywiaeth o gnydau:

1) os ydy mwy na 75% o'ch **tir amaethyddol cymwys**:

- Yn dir pori parhaol.
- Yn cael ei ddefnyddio i gynhyrchu porfa (neu gymysgedd o borthiant glas), gan gynnwys porfa dros dro.
- Yn cael ei ddefnyddio i dyfu cnydau o dan ddŵr (**h.y. berwr dŵr**).
- Cyfuniad o'r uchod.

Neu

2) os oes mwy na 75% o'ch **tir âr**:

- Yn wyndwn.
- Yn cael ei ddefnyddio i gynhyrchu porfa (neu gymysgedd o borthiant glas), gan gynnwys porfa dros dro.
- Cyfuniad o'r uchod.

Neu

3) Mae eithriad ychwanegol ar gyfer ffermwyr sydd wedi dechrau ffermio tir âr newydd. Mae dwy ran i'r eithriad hwn a rhaid bodloni'r ddwy:

- Rhaid i fwy na 50% o'r tir âr cymwys rydych yn ei ddatgan ar eich SAF 2019 fod yn wahanol i'r tir y gwnaethoch ei ddatgan ar eich SAF 2018
- Rhaid defnyddio'r holl dir âr cymwys rydych yn ei ddatgan ar eich cais SAF 2019 i dyfu cnwd gwahanol i'r hyn dyfoch chi arno ym mlwyddyn galendr 2018.

Os oes gennych dir newydd a chnydau gwahanol, bydd gofyn i chi ddangos bod yr holl gnydau y byddwch yn eu tyfu yn 2019 yn wahanol i'r rhai dyfoch chi yn 2018. Bydd angen i chi ddarparu gwybodaeth i brofi pa gnydau y gwnaethoch eu tyfu ar y tir yn 2018. Gallai'r prawf hwnnw gynnwys:

- Cofnodion olrhain cnydau.
- Cofnodion monitro a chwistrellu plâu ac anfonebau.
- Labeli hadau.
- Nodiadau gwerthu a danfon yr hadau a heuwyd.
- Adroddiadau gan weithiwr proffesiynol annibynnol fel agronomegydd neu arolygydd gwarant fferm.

Gan eich bod yn datgan tir newydd, bydd angen ichi ofyn i'r ffermwr blaenorol am yr wybodaeth hon os nad ydych eisoes wedi'i chael.

A3.2 Hyd yn oed os ydych wedi'ch eithrio rhag tyfu amrywiaeth o gnydau, rhaid cadw at y rheolau Gwyrddu eraill ar gyfer AFfEoedd a thir pori parhaol.

A3.3 Mae'n bwysig ichi edrych yn fanwl ar yr eithriadau hyn i sicrhau eu bod yn gymwys i chi neu mae perygl i chi golli rhan o'ch taliad Gwyrddu os gwelir, ar ôl archwilio, bod yr arwynebedd rydych yn ei ddatgan yn llai.

A4 Yr eithriadau ar gyfer cynnal AFfE

A4.1 Ni fydd angen ichi gynnal Ardal â Ffocws Ecolegol:

1) os ydy mwy na 75% o'ch **tir amaethyddol cymwys**:

- Yn dir pori parhaol.
- Yn cael ei ddefnyddio i gynhyrchu porfa (neu gymysgedd o borthiant glas), gan gynnwys porfa dros dro.
- Yn cael ei ddefnyddio i dyfu cnydau o dan ddwr (h.y. berwr dwr)
- Yn gyfuniad o'r uchod.

Neu

2) os oes mwy na 75% o'ch **tir â'r** cymwys:

- Yn wyndwn.
- Yn cael ei ddefnyddio i gynhyrchu porfa (neu gymysgedd o borthiant glas), gan gynnwys porfa dros dro.
- Yn cael ei ddefnyddio i dyfu codlysiau (cloi nitrogen).
- Yn gyfuniad o'r uchod.

A4.2 Mae'n bwysig ichi edrych yn fanwl ar yr eithriadau hyn i sicrhau eu bod yn gymwys i chi neu mae perygl i chi golli rhan o'ch taliad Gwyrddu os gwelir, ar ôl archwilio, bod yr arwynebedd rydych yn ei ddatgan yn llai.

A5 Yr eithriadau ar gyfer tir organig

A5.1 Bydd tir organig ardystiedig, gan gynnwys tir sy'n troi'n organig, yn gymwys yn awtomatig am y taliad Gwyrddu heb orfod cynnal yr arferion Gwyrddu arno, cyn belled â bod corff achredu wedi'i ardystio ar gyfer y flwyddyn galendr.

A5.2 Mae hyn yn golygu nad oes gofyn cynnal AFfE ar dir â'r organig na thyfu amrywiaeth o gnydau arno. Os oes unrhyw dir confensiynol ar gael ichi ar 15 Mai, bydd yn rhaid ichi gynnal yr arferion Gwyrddu ar y tir hwnnw. Os oes cyfran o'ch tir yn organig, yna cyfrifwch yn unig eich tir anorganig wrth gyfrif arwynebedd eich tir â'r cymwys er mwyn gweld faint o gnydau y bydd angen ichi eu tyfu neu a oes angen AFfE arnoch. Rhaid i'r cnydau a'r AFfE rydych yn eu defnyddio i fodloni'r rheolau gael eu lleoli ar eich tir anorganig.

A5.3 Gallwch ddewis peidio â derbyn y taliad Gwyrddu organig awtomatig os yw'n well gennych fod yn gymwys am daliadau Gwyrddu trwy gynnal yr arferion Gwyrddu ar eich holl dir. Os ydych yn dewis cynnal yr amodau gwyrddu ar eich tir organig, yna gallwch ddefnyddio arwynebedd eich tir â'r organig i gyfrif faint i'w wyrddu. Gallwch gyfrif felly'r cnydau a'r AFfE sydd ar eich tir organig a'r rheini sydd ar eich tir anorganig. Atebwch y cwestiwn perthnasol ar y SAF.

PORFA BARHAOL

A6 Beth yw'r rheolau y mae'n rhaid imi eu bodloni mewn cysylltiad â phorfa barhaol?

A6.1 Yn ôl y rheolau, ni chaiff y ganran sydd o dan borfa barhaol o'i gymharu â'r arwynebedd amaethyddol yng Nghymru (gyfan) yn 2015 ostwng fwy na 5%. Os gwnaiff, efallai y bydd gofyn i ffermwyr adfer y borfa barhaol y maent wedi'i newid trwy ei haredig, neu ran ohoni.

A6.2 Hefyd, os bydd yn gostwng 5% neu'n agos i hynny, mae'n bosibl y bydd cyfyngiadau'n cael eu gosod i atal aredig rhagor o borfi barhaol sydd heb ei awdurdodi ymlaen llaw er mwyn cadw'r hyn sy'n weddill o'r borfa barhaol yng Nghymru.

A6.3 Byddwn yn monitro'r ganran sydd o dan borfa barhaol o'i gymharu â'r arwynebedd amaethyddol bob blwyddyn. Bydd Llywodraeth Cymru yn cysylltu â'r ffermwyr yn bersonol os bydd gofyn iddynt adfer unrhyw dir fel porfa barhaol neu os bydd angen gosod y cyfyngiadau ychwanegol. Mae'r trefniant hwn yn debyg i'r rheolau porfeydd parhaol mewn blynyddoedd cynt, ond nawr mae wedi'i gynnwys fel gofyniad Gwyrddu.

A7 Beth yw'r rheolau ychwanegol ar gyfer porfa barhaol amgylcheddol sensitif?

A7.1 Mae porfa barhaol sydd mewn Ardal Cadwraeth Arbennig neu Ardal Gwarchodaeth Arbennig neu Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) biolegol (nid un wedi'i ddynodi am ei nodweddion daearegol/gwyddorau daear) yn cael ei hystyried yn dir amgylcheddol sensitif. Felly, ni chewch droi porfa barhaol amgylcheddol sensitif yn dir â'r na'i haredig (i'w ailhau) unrhyw bryd, oni bai'ch bod wedi cael caniatâd Cyfoeth Naturiol Cymru.

A7.2 Os ceir eich bod wedi aredig unrhyw borfa barhaol amgylcheddol sensitif, bydd gofyn ichi adfer y borfa barhaol a bydd y cyfan neu rai o'ch taliadau Gwyrddu yn cael eu cadw'n ôl.

A7.3 Os bydd amodau'ch SoDdGA yn gofyn neu'n caniatáu ichi aredig neu newid rhannau o'ch SoDdGA, ni ystyrir bod y tir hwnnw'n borfa barhaol amgylcheddol sensitif. Os ydych yn bwriadu aredig, ailhau neu newid unrhyw dir sy'n SoDdGA, cysylltwch yn gyntaf â swyddog cadwraeth CNC cyn dechrau i wneud yn siŵr na fyddwch yn niweidio'r nodwedd arbennig.

TYFU AMRYWIAETH O GNYDAU

A8 Pa reolau ar gyfer tyfu amrywiaeth o gnydau y mae'n rhaid imi eu bodloni?

A8.1 Bydd gofyn ichi fodloni'r rheolau ar gyfer tyfu amrywiaeth o gnydau:

1) os oes gennych rhwng 10ha a 30 hectar o dir âr cymwys:

- Bydd gofyn ichi dyfu o leiaf 2 gnwd gwahanol. Gofalwch na fydd mwy na 75% o'ch tir âr o dan unrhyw un o'r cnydau hyn.

2) os oes gennych fwy na 30 hectar o dir âr cymwys:

- Bydd gofyn ichi dyfu o leiaf 3 chnwd gwahanol. Gofalwch na fydd mwy na 75% o'ch tir âr o dan unrhyw un o'r cnydau hyn. Gofalwch hefyd na fydd y ddau gnwd mwyaf yn gorchuddio mwy na 95% o'ch tir âr.

Er enghraifft: mae gan ffermwr 150 hectar o dir âr ac, o hwnnw, mae 112 hectar (75%) ohono o dan gnwd 1 (nad yw'n borfa dros dro, yn gymysgedd o borthiant glas nac yn wyndwn). Ar y 38 hectar sy'n weddill, gall dyfu cnwd 2 ar 30.5 hectar ohono ar y mwyaf a rhaid tyfu cnwd 3 ar o leiaf 8.5 hectar ohono.

Neu

3) os yw mwy na 75% o'ch tir âr yn borfa, cymysgedd o borthiant glas neu'n wyndwn a bod gennych fwy na 30 hectar arall o dir âr, gofalwch na fydd mwy na 75% o'r tir sy'n weddill o dan y prif gnwd oni bai ei fod hefyd yn borfa, porthiant glas neu'n wyndwn.

Er enghraifft: mae gan ffermwr 150 hectar o dir âr ac, o hynny, mae 115 hectar (76%) ohono o dan gnwd 1 (sydd yn borfa dros dro, yn gymysgedd o borthiant glas neu'n wyndwn). Ar y 35 hectar sy'n weddill, gall dyfu cnwd 2 ar 26.25ha (75%) ohono ar y mwyaf a rhaid tyfu cnwd 3 ar o leiaf 8.75 hectar (25%) ohono.

A9 Pa gnydau sy'n cyfrif fel cnydau ar wahân at ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau?

A9.1 Mae'r system o gategoreiddio cnydau'n rhannu planhigion yn ôl genws a rhywogaeth (ac i deuluoedd, is-deuluoedd etc). At ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau, bydd cnwd yn cyfrif fel cnwd gwahanol os yw'n perthyn i genws ar wahân neu yn achos planhigyn yn y genera *Brassicaceae*, *Solenaceae* a *Cucurbitaceae*, os yw'n perthyn i rywogaeth ar wahân.

A9.2 Mae Atodiad 3 Llyfryn Rheolau SAF 2018 yn dangos y codau sydd i gael eu defnyddio yng Nghymru. Mae colofn sy'n dangos y genws neu rywogaeth wedi'i chynnwys os oes angen codau cnydau gwahanol i wahaniaethu rhwng cnydau cyffredin o'r un genws/rhywogaeth. Os nad ydych wedi cael eich eithrio o'r gofynion ar gyfer tyfu amrywiaeth o gnydau, gofalwch eich bod yn tyfu o leiaf dau neu dri chnwd o wahanol genws a/neu rywogaeth a chadw at y rheolau ynghylch cyfrannau'r cnydau âr a ddylai fod yn bresennol.

A9.3 Bydd cnydau sy'n cael eu hau yn y gwanwyn neu'r gaeaf yn cael eu hystyried yn gnydau gwahanol, hyd yn oed os ydyn nhw'n perthyn i'r un genws. Rydym wedi cynnwys codau cnwd ar wahân i ddangos y rhain. Bydd p'un a ydynt yn gnydau gwanwyn neu aeaf yn dibynnu ar eu 'math', nid ar ddyddiad eu plannu. Fe welwch a yw cnwd o fath gwanwyn neu fath gaeaf o ddarllen y Rhestr Genedlaethol neu Restr Argymhellion Cymdeithasau Ymchwil Proseswyr a Thyfwyr (PGRO).

A9.4 Cyhoeddir y Rhestr Genedlaethol bob blwyddyn gan Asiantaeth Ymchwil Bwyd a'r Amgylchedd (FERA): www.gov.uk/guidance/national-lists-of-agricultural-and-vegetable-crops

A9.5 Mae Rhestr Argymhellion PGRO yn rhan o'r Rhestr Genedlaethol: www.pgro.org

A9.6 Mae porfa dros dro, cymysgedd porthiant glas a gwyndwn yn cyfrif fel cnwd ar wahân at ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau. Ond nid yw porfa barhaol na phorfa barhaol amgylcheddol sensitif yn gnwd at ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau gan nad yw'n gnwd â'r.

A10 Y cyfnod tyfu amrywiaeth o gnydau

A10.1 Yng Nghymru, y cyfnod tyfu a ddefnyddir i bennu cyfrannau cnydau gwahanol at ddiben y gofyn i dyfu amrywiaeth o gnydau yw rhwng **1 Mai a 15 Gorffennaf**. Rhaid cadw at y rheolau ar dyfu amrywiaeth o gnydau drwy'r cyfnod hwn, a dim ond unwaith y cewch gyfrif un darn o dir wrth benderfynu ar arwynebedd a nifer y cnydau a dyfir.

A10.2 Dim ond y cnydau sy'n tyfu yn y cyfnod hwn fydd yn cyfrif ar gyfer cwrdd â'r gofyn i dyfu amrywiaeth o gnydau. Byddwn yn cynnal archwiliadau, gan gynnwys archwiliadau maes a lluniau lloeren neu luniau o'r awyr i sicrhau bod y datganiad ar y SAF yn cyfateb i arwynebedd a mathau'r cnydau a dyfir ar y tir. Yn ystod archwiliad maes, bydd gofyn inni weld naill ai'r cnydau cymwys sy'n cael eu defnyddio i dyfu amrywiaeth o gnydau neu weddillion cnwd (fel sofr) os ydych eisoed wedi cynaeafu'r cnwd. Ni fyddwn yn derbyn unrhyw dystiolaeth arall am gnydau.

A11 Cnydau cymysg

A11.1 Mae'r enghreifftiau isod yn esbonio sut y dylech gyfrif cnydau o wahanol genws / rhywogaeth sy'n cael eu hau yn yr un cae o dan y rheolau ar dyfu amrywiaeth o gnydau.

A12 Rhannu cae yn rhannau penodol ar wahân

A12.1 Bydd y ddwy ran (os ydynt yn fwy na 0.01ha) yn cyfrif fel rhannau penodol ar wahân ac nid yn gnydau cymysg. Bydd gofyn ichi ddangos y ffin rhwng y ddau gnwd gan ddefnyddio offer mapio ar-lein Taliadau Gwledig Cymru a fydd yn cael eu darparu yn y Ffurflen Cais Sengl neu drwy drefnu apwyntiad i gael cymorth digidol.

A13 Hau o dan brif gnwd

A13.1 Os ydych wedi hau ail gnwd o dan y prif gnwd, y prif gnwd y dylech ei ddatgan ar y SAF a dim ond y prif gnwd fydd yn cyfrif at ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau.

A14 Hau cymysgedd hadau

A14.1 Os ydych yn hau darn o dir â chymysgedd o hadau, rhaid cyfri'r tir hwnnw fel un cnwd, hyd yn oed os yw'r cymysgedd yn cynnwys gwahanol genera/rhywogaethau. Dylech ddatgan y cnwd mwyaf fel y prif gnwd.

A14.2 Os ydych yn hau dau gymysgedd gwahanol o hadau mewn rhannau penodol o gae ar wahân (neu mewn caeau ar wahân), bydd y rhain yn cyfrif fel cnydau ar wahân:

- Os gallwch brofi bod y rhywogaethau sydd wedi'u cynnwys yn un yn wahanol i'r rhywogaethau yn y llall.
- Os nad ydynt yn cyfateb i'r diffiniad o borfa dros dro.

A15 Tyfu rhesi o fwy nag un cnwd yr un pryd

A15.1 Os ydych yn tyfu dau neu fwy o gnydau yr un pryd mewn rhesi ar wahân, gellir cyfrif cnwd yn gnwd ar wahân os ydy o leiaf 25% o'r tir dan sylw o dan y cnwd hwnnw.

A15.2 I gyfrif faint o dir sydd o dan gnwd penodol sy'n tyfu mewn rhesi, dylech rannu'r arwynebedd sydd o dan y cnydau cymysg â nifer y cnydau sy'n tyfu ar o leiaf 25% o'r arwynebedd hwnnw; nid oes gwahaniaeth beth yw union gyfran y tir sydd o dan y cnwd.

A16 Porfa dros dro/porthiant glas

A16.1 Os ydych yn hau had glaswellt yn gymysg â had eraill, e.e. glaswellt/meillion, rhaid ei ddatgan fel GR1 ac ni fydd yn cyfrif fel cnwd cymysg at ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau.

A17 Gwyndwn (os nad ydych yn ei ddatgan yn AFfE)

A17.1 At ddiben tyfu amrywiaeth o gnydau, y diffiniad o wyndwn a ddefnyddir at ddiben cynnal AFfE sy'n cyfrif, ond bod rhaid peidio â chynhyrchu ar y tir rhwng 1 Mai a 15 Gorffennaf. Os ydych yn datgan yr un tir yn wyndwn AFfE hefyd, rhaid ichi beidio â chynhyrchu ar y tir rhwng 1 Chwefror a 31 Gorffennaf. Hefyd, mae'r CE wedi cyfarwyddo aelod-wladwriaethau i newid y ffordd mae busnesau fferm yn cynnal gweithgareddau amaethyddol ar dir gwyndwn, hyd yn oed pan fydd cyfnod y gwyndwn wedi dod i ben. O ganlyniad, ni chaiff busnes y fferm ddefnyddio unrhyw beth sy'n tyfu ar dir sy'n wyndwn. Felly

- Peidiwch â gadael i anifeiliaid ei bori am weddill y flwyddyn galendr.
- Os ydych yn torri tyfiant, gadewch y torion i bydru ar y tir. Peidiwch â'u casglu na'u llosgi na'u defnyddio.

AFfE

A18 Pa reolau ar gyfer AFfE y mae'n rhaid imi eu bodloni?

A18.1 Os oes gennych fwy na 15 hectar o dir â'r cymwys, rhaid cynnal Ardal â Ffocws Ecolegol. Rhaid cynnal ardal sy'n cyfateb i o leiaf 5% o'ch holl dir â'r cymwys. Ni allwch chi ddefnyddio Cynhyrchion Amddiffyn Planhigion ar unrhyw AFfE.

A19 Pa fesurau ar gyfer AFfE sydd ar gael yng Nghymru?

A19.1 Y mesurau ar gyfer AFfE sydd ar gael yng Nghymru yw:

Ar dir âr:

- Gwyndwn.
- Cnydau cloi nitrogen.

Ar neu wrth dir âr:

- Ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell.
- Waliau cerrig traddodiadol.

Ar unrhyw dir amaethyddol ar y daliad:

- Coedlan cylchdro byr.
- Tir wedi'i goedwigo fel rhan o'r Rhaglen Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020 (dim ond os y defnyddiwyd y tir hwnnw i ysgogi hawliadau taliadau SPS yn 2008).

A19.2 Mae'r diffiniadau a manylebau ar gyfer pob AFfE yn Atodiad 1 y Llyfryn hwn.

A20 Sut mae cofrestru fy AFfE?

A20.1 Gellir cofrestru ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell, waliau cerrig traddodiadol a choedlannau cylchdro byr drwy ddefnyddio'ch SAF neu ar "*Ffurflen Gais Cynnal Caeau a Throsoglwyddo Tir*" os ydynt (neu os oes disgwyl iddynt fod) ar gael i chi neu unrhyw un arall am 3 blynedd neu fwy ac felly wedi 'ymsefydlogi dros amser'.

A20.2 Ar gyfer tir gwyndwn a chnydau cloi nitrogen, mae'r arwynebedd yn cael ei ddatgan bob blwyddyn ar eich datganiad SAF blynyddol. Os bydd yr un tir yn cael ei ddatgan am 3 blynedd (neu fwy) bydd yn troi'n AFfE sefydlog dros amser (h.y. y mae, neu y disgwylir iddo fod ar gael i chi neu rywun arall am 3 blynedd neu fwy) a bydd yn cael ei fapio gan Taliadau Gwledig Cymru lle bo hynny'n berthnasol cyn mis Rhagfyr 2017.

A21 Pa ffactorau trosi a phwysoli fydd yn cael eu defnyddio ar gyfer yr AFfE?

A21.1 Mae'r tabl canlynol yn dangos y ffactor trosi a phwysoli ar gyfer pob AFfE. Mae'r ffactorau trosi'n troi ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell a waliau cerrig traddodiadol yn arwynebedd. Mae'r ffactorau pwysoli'n cyfrif effaith ecolegol y darnau tir hyn.

A21.2 Ar ôl pennu arwynebedd yr AFfE trwy ddefnyddio'r ffactorau trosi a phwysoli, byddwn yn asesu a ydych wedi datgan yr hyn sy'n cyfateb i o leiaf 5% o'ch tir âr yn AFfE.

A21.3 Bydd angen ichi gymhwyso'r ffactorau trosi a phwysoli at y nodweddion rydych yn eu datgan i weld a ydych wedi ateb y gofyn i greu AFfE ar 5% (neu ei gyfatebol) o'ch tir âr.

Nodweddion	Ffactor trosi (m yn m ²)	Ffactor pwysoli	Arwynebedd yr AFfE
Gwyndwn (fesul 1 m ²)	Dim angen	1	1 m ²
Ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell (fesul 1 m)	5	2	10 m ²
Waliau cerrig traddodiadol (fesul 1 m)	1	1	1 m ²
Coedlan cylchdro byr (fesul 1 m ²)	Dim angen	0.5	1 m ²
Tir wedi'i goedwigo fel rhan o'r Rhaglen Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020 (dim ond os y defnyddiwyd y tir hwnnw i ysgogi hawliadau taliadau SPS yn 2008) (fesul m ²)	Dim angen	1	1 m ²
Cnydau cloi nitrogen (fesul 1 m ²)	Dim angen	1	1 m ²

A21.4 . Ar gyfer ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell a waliau cerrig traddodiadol, caiff **hyd** y nodwedd ei luosi â'r ffactor trosi a'r ffactor pwysoli i gyfrifo AFfE. Ar gyfer y mathau eraill o AFfE, mae'r arwynebedd dan sylw'n cael ei luosi â'r ffactor pwysoli'n unig i gyfrif arwynebedd AFfE.

Pwysig: cyn belled â'ch bod yn nodi'r wybodaeth yn gywir, caiff y cyfrifiadau hyn eu gwneud yn awtomatig ar eich rhan pan fyddwch yn llenwi'ch SAF ar-lein.

Enghraifft

Rydych yn datgan 80 o hectarau o dir âr cymwys yn 2019 gyda:

- 6,200 o fetrau o ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell (rydych yn defnyddio dwy ochr eich ymylon neu'ch rhimynnau coed neu'ch coed mewn llinell cymwys).
- 1,500 o fetrau o waliau cerrig traddodiadol.
- 1 hectar o gnydau cloi nitrogen.

Mae angen o leiaf 4 hectar o AFfE (5% o'r 80 hectar o dir âr cymwys).

Rydych yn cyfrif arwynebedd AFfE eich ymylon neu'ch rhimynnau coed neu'ch coed mewn llinell a waliau cerrig traddodiadol fel hyn:

Ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell	$6,200 \times 5 \times 2 = 62,000$ o fetrau sgwâr
Waliau cerrig traddodiadol	$1,500 \times 1 \times 1 = 1,500$ o fetrau sgwâr
Cnydau cloi nitrogen	$10,000 \times 1 = 10,000$ o fetrau sgwâr

Arwynebedd cyfan = 73,500 o fetrau sgwâr

I drosi'ch metrau sgwâr yn hectarau, rhannwch â 10,000. Felly arwynebedd eich AFfE mewn hectarau yw: 73,500 wedi'i rannu â 10,000 = 7.35 hectar

I weld pa ganran o arwynebedd eich tir âr yw'r AFfE, rhannwch arwynebedd yr AFfE ag arwynebedd eich tir âr. Yna lluoswch yr ateb hwn â 100. Yn yr enghraifft hon:

$$\frac{7.35 \text{ hectar}}{80 \text{ hectar}} \times 100 = 9.19\%$$

Dyma ganran yr AFfE ar gyfer y tir rydych wedi'i ddatgan. Os yw'r ganran yn 5% neu'n fwy, rydych wedi cwrdd â'r rheolau ar gyfer AFfE.

A22 Sut ydw i'n cyfri arwynebedd yr AFfE os ydw i'n defnyddio un ochr yr berth (gwrych) neu rimyn o goed yn unig?

A22.1 I gyfrif arwynebedd yr AFfE os ydych yn defnyddio un ochr yn unig o'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell:

Ar gyfer perth neu rimyn coed 60 metr o hyd, lluoswch yr hyd â 5 x 2 ac yna haneru'r arwynebedd: $60 \times (5 \times 2) = 600 \times 0.5 = 300$ o fetrau sgwâr

A23 Beth fydd yn digwydd os byddaf yn datgan AFfE sy'n fwy na'r gofyn?

A23.1 Ni fyddwch yn cael eich cosbi am ddatgan AFfE sy'n fwy na'r 5% sydd ei angen. Yn wir, rydym yn eich cynghori i ddatgan AFfE sy'n fwy na 5% er mwyn sicrhau na fydd effaith ar eich taliad Gwyrddu os bydd unrhyw dir yn cael ei dynnu o'r AFfE.

A23.2 Dim ond yr arwynebeddau AFfE rydych wedi'u hawlio ar y SAF fydd yn cael eu cyfrif wrth gadarnhau yn weinyddol eich bod wedi cwrdd â'r gofyn ar gyfer AFfE, ond bydd modd cyfnewid AFfE yn ystod archwiliadau.

A24 Lle cewch roi'ch AFfE?

A24.1 Cewch roi coedlan cylchdro byr a thir wedi'i goedwigo ar unrhyw dir amaethyddol ar y daliad, h.y. nid oes raid eu rhoi ar dir âr.

A24.2 Rhaid i dir gwyndwn a chnydau cloi nitrogen fod ar dir âr.

A24.3 Cewch roi ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell a waliau cerrig traddodiadol ar neu wrth dir âr. Yng Nghymru, mae ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell a waliau cerrig traddodiadol yn cael eu diogelu gan reolau trawsgydymffurfio felly rydym yn cymryd eu bod ar dir âr, oni bai fod nodwedd anghymwys mwy na 5m o led rhwng y tir âr a'r AFfE rydych yn ei chynnig.

A24.4 Mae 'wrth' dir âr yn golygu bod ochr hira'r AFfE yn cyffwrdd â'r parcel hwnnw o dir âr.

A24.5 Mae diagramau i egluro hyn yn Atodiad 2 yn y Llyfryn hwn.

B1 Glastir a'r Elfen Wyrddu

B1.1 Os ydych yn hawlio'r BPS a bod gofyn ichi greu AFfE a'ch bod hefyd wedi arwyddo contract Glastir Uwch neu Glastir Sylfaenol sy'n cynnwys opsiynau ar gyfer tir â, dylech gofio y byddai cynnal rhai opsiynau rheoli tir â yn golygu y gallech gael eich talu ddwywaith ar yr un tir os ydych yn eu datgan hefyd fel AFfE. Byddai hyn yn golygu gostyngiad i'ch taliad Glastir. Felly dylech ystyried sefydlu AFfE arall yn ei lle rhag colli taliad Glastir. Byddwn yn cymharu'r hawliadau am elfen Gwyrddu'r BPS a Glastir ac os byddwn wedi'ch talu ddwywaith am fod un o'r opsiynau rheoli Glastir ar dir â sydd wedi'i ddatgan fel AFfE, byddwn yn gostwng eich taliad Glastir. Mae'r tabl isod yn dangos yr opsiynau ar gyfer rheoli tir â fyddai'n golygu'ch bod wedi'ch talu ddwywaith os ydych wedi'u defnyddio hefyd fel AFfE.

Opsiwn Rheoli Glastir Sylfaenol		AFfE Gwyrddu
26	Creu ymyl sefydlog o borfa arw ar dir â	Gwyndwn
26B	Ymyl o borfa arw mewn cylchdro ar dir â	Gwyndwn
Opsiwn Rheoli Glastir Uwch		AFfE Gwyrddu
170	Lleiniau gwyndwn er lles y gornchwigen (nythu)	Gwyndwn
174	Llain glustogi o borfa arw	Gwyndwn
Opsiynau Rheoli Glastir Uwch a Sylfaenol		AFfE Gwyrddu
27	Ymylon o wyndwn	Gwyndwn
33	Cnwd gorchudd i anifeiliaid gwylt ar dir wedi'i wella	Gwyndwn
34	Talar o yd heb ei gynaeafu	Gwyndwn

Pwysig: Mae cyfnod gwyndwn yr AFfE yn para o 1 Chwefror tan 31 Gorffennaf. Efallai bod gan wyndwn Glastir ddyddiadau gwahanol. Os byddwch yn datgan tir o dan un o'r opsiynau hyn, gofawch nad oes dim yn cael ei gynhyrchu ar y tir am ei gyfnod llawn fel gwyndwn AFfE a Glastir rhag cael eich cosbi.

B1.2 Gallwch ddewis Opsiynau Rheoli neu waith cyfalaf sy'n ymwneud â pherthi (gwrychoedd), coridorau bywyd gwylt hyd at 3 metr o led neu waliau cerrig fel AFfE gan na fydd hynny'n golygu'ch talu ddwywaith. Maen nhw'n daliadau am weithgareddau sy'n gofyn am fwy nag Elfen Wyrddu'r BPS.

B1.3 Os ydych wedi arwyddo contract Glastir Organig, gall y tir o dan y contract fod yn gymwys am y taliad Gwyrddu heb orfod cwrdd ag unrhyw ofynion Gwyrddu eraill os ydych wedi dewis defnyddio'r eithriad organig.

C1 Cosbau a Gostyngiadau'r Eifen Wyrddu

C1.1 Yn ôl rheoliadau'r CE, os byddwch yn torri'r gofynion Gwyrddni, dylai gostyngiadau a chosbau gweinyddol gael eu rhoi ar waith ar ôl 2017. Cynhelir archwiliadau gweinyddol neu archwiliadau yn y fan a'r lle i weld a ydych wedi torri rheolau.

Ar gyfer Porfa Barhaol

C1.2 Os yw'r gymhareb rhwng porfa barhaol ac arwynebedd amaethyddol Cymru gyfan yn gostwng 5% neu fwy, mae'n bosibl y bydd yn rhaid i borfa barhaol a droswyd yn dir â'r yn ddiweddar gael ei newid yn ôl yn borfa barhaol.

C1.3 Bydd unrhyw rannau nad ydynt wedi cael eu newid yn ôl yn borfa barhaol, yn dilyn cais gan Lywodraeth Cymru, yn cael eu tynnu o'r rhan sy'n gymwys am daliad Gwyrddu yn y flwyddyn ganlynol.

C1.4 Nid yw Llywodraeth Cymru yn disgwyl i'r gymhareb rhwng porfa barhaol a'r arwynebedd amaethyddol ostwng yn sylweddol ond rhaid iddi fonitro unrhyw newidiadau ac o bosibl cyflwyno rheolau newydd fel bod ffermwyr yn gorfod gwneud cais i newid porfa barhaol yn dir â'r. Dim ond os bydd y gymhareb yn gostwng 5% neu'n agos at hynny y bydd angen rheolau newydd. Os cânt eu cyflwyno, byddwn yn rhoi gwybod am y gofyn newydd a'r rheolau manwl newydd ar ostwng a chosbi'r taliad Gwyrddu, gan gynnwys tynnu unrhyw rannau na chawsant eu cymeradwyo ymlaen llaw i newid porfa barhaol yn dir â'r o'r rhan sy'n gymwys am daliad Gwyrddu.

C1.5 Mae'n rhaid i chi gydymffurfio â Gwyrddu ar eich holl dir amaethyddol, ond bydd yr arwynebedd a ddefnyddiwyd i ysgogi Hawliadau Cynllun y Taliad Sylfaenol yn cael ei ddefnyddio i gyfrifo'ch taliadau Gwyrddu ac unrhyw ostyngiadau a chosbau gweinyddol.

Ar gyfer Porfa Barhaol sy'n Amgylcheddol Sensitif

C1.6 Bydd unrhyw dir sy'n cael ei aredig neu ei ailhau, yn cael ei dynnu o'r rhan sy'n gymwys am daliad. Bydd yn rhaid newid y rhan honno'n ôl yn borfa barhaol amgylcheddol sensitif.

Er enghraifft: mae ffermwr yn aredig 0.5 hectar o borfa amgylcheddol sensitif. Felly, mae'r taliadau gwyrddu yn gostwng 0.5 hectar. Caiff y taliadau gwyrddu eu gostwng bob blwyddyn tan y bydd y borfa barhaol amgylcheddol sensitif wedi'i newid yn ôl. Ni chaiff y taliadau wedi hynny eu gostwng na'u cosbi os bydd y tir wedi'i newid yn ôl erbyn 15 Mai y flwyddyn ganlynol.

Ar gyfer tyfu amrywiaeth o gnydau

C1.7 Os gofynnir ichi dyfu amrywiaeth o gnydau ac nad ydych yn tyfu'r nifer neu'r amrywiaeth gywir o gnydau, defnyddir y diffyg i gyfrif 'cymhareb y gwahaniaeth' a chyfri'r arwynebedd i'w dynnu o'r arwynebedd sy'n gymwys am daliadau Gwyrddu.

Er enghraifft: mae gan ffermwr 91.6 hectar o dir âr, ac o'r tir hwnnw mae'r prif gnwd âr yn 50 hectar (54.6% o'r tir âr), 75% yw'r terfyn ar gyfer y prif gnwd. Mae hyn yn cydymffurfio â'r amodau tyfu amrywiaeth o gnydau.

Mae'r ail gnwd âr yn 38 hectar, felly mae'r ddau brif gnwd yn 88 hectar rhyngddynt (96.1%); 95% (87.02 hectar) yw'r terfyn ar gyfer y 2 brif gnwd. Nid yw hyn yn cydymffurfio â'r amodau tyfu amrywiaeth o gnydau.

Tyfu amrywiaeth o gnydau - cymhareb y gwahaniaeth

Arwynebedd dros 75% (y terfyn ar gyfer y prif gnwd) 0.00 hectar = 0.00
Arwynebedd a ddylai fod yn brif gnwd (25%) 22.90 hectar

Arwynebedd dros 95% (y terfyn ar gyfer y ddau brif gnwd) 0.98 hectar = 0.21
Arwynebedd a ddylai fod wedi tyfu 3ydd cnwd (5%) 4.58 hectar

Arwynebedd Tyfu Amrywiaeth o Gnydau wedi'i dynnu = cymhareb y gwahaniaeth (0.21) x tir âr (91.6) x 50% = 9.7 hectar.

Pwysig: Os eir dros y trothwyon 75% a 95%, bydd cymarebau'r gwahaniaeth yn cael eu hadio, a'u capio i werth o ddim mwy nag 1.

C1.8 Os torrir y rheolau ar dyfu amrywiaeth o gnydau o fewn unrhyw dair blynedd, defnyddir arwynebedd tyfu amrywiaeth o gnydau a dynnwyd i gyfrif arwynebedd cyfan y tir âr (yn hytrach na 50%).

Ar gyfer gostyngiadau AFfE

C1.9 Os yw'n ofynnol i chi gydymffurfio â gofynion AFfE ac nad ydych yn sicrhau bod o leiaf 5% o'ch tir âr yn AFfE, defnyddir y diffyg i gyfrif 'cymhareb y gwahaniaeth' a'i ddefnyddio i gyfrif yr arwynebedd sydd i'w dynnu o'r arwynebedd sy'n gymwys am daliad.

Er enghraifft: Mae gan ffermwr 91.6 hectar o dir âr, ac mae 4.40 hectar o AFfE wedi'i ddatgan a'i benderfynu, ond y 5% sy'n ofynnol fel AFfE yw 4.58 hectar. Nid yw hyn yn cydymffurfio â gofynion yr AFfE.

Cymhareb gwahaniaeth AFfE:

Diffyg AFfE	$\frac{0.18}{4.58} = 0.039$
Yr AFfE sydd ei angen (5%)	4.58

Arwynebedd AFfE wedi'i dynnu = cymhareb y gwahaniaeth (0.039) x tir âr (91.6) x 50% = 1.8 hectar.

Nodyn: Os torrir y rheolau AFfE fwy nag unwaith mewn cyfnod o dair blynedd, defnyddir arwynebedd yr AFfE wedi'i dynnu i gyfrif cymhareb y gwahaniaeth (yn hytrach na 50%).

C2 Cosbau Gweinyddol Gwyrddu

C2.1 Os yw'r gwahaniaeth rhwng yr arwynebedd a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r taliad Gwyrddu a'r arwynebedd a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r taliad Gwyrddu ar ôl y gostyngiadau Gwyrddu yn fwy na 3% neu 2 hectar, ond heb fod yn fwy nag 20% o'r arwynebedd sydd i'w ddefnyddio i gyfrifo'r taliad Gwyrddu ar ôl y gostyngiadau Gwyrddu, bydd yr arwynebedd sy'n gymwys ar gyfer y taliad Gwyrddu yn cael ei ostwng ar sail dwywaith y gwahaniaeth.

C2.2 Os yw'r gwahaniaeth yn fwy nag 20%, ni fydd unrhyw gymorth yn cael ei roi.

C2.3 Os yw'r gwahaniaeth yn fwy na 50%, yn ogystal â pheidio â derbyn taliad ar gyfer 2017, bydd y cais yn y flwyddyn galendr nesaf yn cael ei ostwng gan swm sydd yr un faint â'r swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng yr arwynebedd a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r taliad Gwyrddu a'r arwynebedd a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r taliad Gwyrddu ar ôl gostyngiadau Gwyrddu.

C2.4 Os nad ydych chi'n datgan eich holl dir âr, gan olygu y byddech chi'n cael eich eithrio o dyfu amrywiaeth o gnydau a/neu ymrwymadau AFfE a/neu nad ydych chi'n datgan eich holl borfa barhaol sy'n amgylcheddol sensitif a bod yr arwynebedd nas datgelwyd yn fwy na 10 hectar, bydd yr arwynebedd sydd i'w ddefnyddio i gyfrifo'r taliad Gwyrddu ar ôl gostyngiadau Gwyrddu yn cael ei ostwng 10% arall.

C2.5 Bydd y gostyngiad Gwyrddu a gyfrifwyd yn C2.1, 2.2 a 2.3 yn cael ei rannu â 4 a'i gyfyngu i 25% o swm y taliad Gwyrddu y byddech chi wedi gallu ei hawlio.

C2.6 Os nad oes modd tynnu'r gosb lawn o'r taliadau yn y flwyddyn galendr nesaf, caiff y gweddill ei dynnu o'r taliadau a wneir yn y ddwy flynedd nesaf, yn ôl y gofyn. Gellir tynnu'r gostyngiadau gofynnol yn y tair blynedd ar ôl y tir sydd wedi'i orddatgan o daliadau Cynllun y Taliad Sylfaenol ac o unrhyw daliadau cynllun Rhaglen Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020.

Enghraifft o Gosbau Gweinyddol Gwyrddu

9.7 hectar/81.9 hectar $(91.6 - 9.7) \times 100 = 11.84\%$

Gan fod y gwahaniaeth hwn yn fwy na 3% neu 2 hectar, caiff y taliad Gwyrddu ei gyfrifo fel hyn:

Y gosb weinyddol yw dwywaith y gwahaniaeth a ganfyddir, sef $9.7 \times 2 = 19.4$ hectar

Caiff y gosb weinyddol hon ei rhannu â 4 er mwyn pennu terfyn arwynebedd y gosb Wyrddu.

19.4 hectar wedi'i rannu â 4 = 4.85 hectar

Yr arwynebedd sy'n gymwys ar gyfer taliadau Gwyrddu cyn gostyngiadau diffyg cydymffurfiaeth yw 91.6 hectar.

Mae'r gosb weinyddol a gyfrifwyd yn gyfyngedig i 25% o'r swm y byddai'r ffermwr wedi'i dderbyn pe bai'r gofyniad Gwyrddu wedi'i fodloni. $91.6 \times 20\% = 18.32$.

Yr arwynebedd terfynol ar gyfer cyfrifo'r taliad Gwyrddu yw'r arwynebedd a bennwyd llai swm y gosb weinyddol llai'r gostyngiad diffyg cydymffurfiaeth.

91.6 hectar - 4.85 hectar - 9.7 hectar = 77.05 hectar.

ATODIAD 1: MANYLEBAU GWYRDDU AC AFfE

AN1.1 Cyflwyniad

AN1.1.1 Mae'r Atodiad hwn yn diffinio pob un o'r Ardaloedd â Ffocws Ecolegol (AFfE) yng Nghymru ac yn disgrifio'r gofynion ar gyfer pob un. Mae'n esbonio sut y dylech ddatgan nodweddion tir AFfE sydd ar gael i fwy nag un ffermwr. Ceir enghreifftiau o senarios gwahanol i ddangos a yw ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell neu wal gerrig draddodiadol wrth ymyl tir â'r neu beidio. Ni chaiff Cynhyrchion Amddiffyn Planhigion eu defnyddio mewn AFfE.

AN1.2 Gwyndwn

AN1.2.1 Diffiniadau Cyffredinol

- Rhaid ei gynnal ar dir â'r.
- Ni chaiff fod ar dir pori parhaol. Os ydych yn meddwl ei gynnal ar gae sydd neu sydd wedi dod yn dir pori parhaol, rhaid troi'r tir hwnnw yn dir â'r yn gyntaf (trwy dyfu cnwd â'r arno). Os byddwch yn plannu cnwd â'r ar ôl 15 Mai ar gae o borfa barhaol, rhowch wybod i Lywodraeth Cymru i ddiweddarau manylion yr ail gnwd y gwnaethoch ei ddatgan ar eich SAF a newid statws y tir i dir â'r.
- Ni chaiff fod ar borfa barhaol amgylcheddol sensitive.
- Ni chaiff fod ar dir lle tyfir cnwd parhaol.
- Ni chaniateir unrhyw fath o gynhyrchu amaethyddol arno h.y. dim cnwd a dim pori na storio bêls, silwair, tail gwellt na pheiriannau fferm arno. Cewch docio'r gwyndwn yn ystod cyfnod y gwyndwn ond dim ond i reoli chwyn niweidiol yn unol â'r Ddeddf Chwyn e.e. ysgall y maes. Rhaid cadw'r gweddillion o fewn ffiniau'r gwyndwn.
- Nid yw'r busnes fferm yn gallu defnyddio'r hyn sy'n tyfu yn ystod y cyfnod gwndwn. Felly, nid oes modd pori anifeiliaid na thorri tyfiant ar ôl i'r cyfnod gwndwn ddod i ben. Dylech chi adael y tir am weddill y flwyddyn galendr a pheidio â'i ddefnyddio i bori anifeiliaid, neu dylech chi dorri'r tyfiant a gadael y toriadau ar y llawr i bydru, yn hytrach na'u symud, eu llosgi neu eu defnyddio.

AN1.2.2 Manylebau

- Rhaid cadw'r tir yn wyndwn am o leiaf cyfnod di-dor o 6 mis, rhwng 1 Chwefror a 31 Gorffennaf.
- Bydd o leiaf 2m o led.
- Bydd o leiaf 0.01 hectar o faint.
- Caiff fod yn borfa dros dro cyn belled â'i fod yn rhan o gylchdro â'r.
- Ystyrir bod tir sydd wedi'i ddatgan yn wyndwn at ddiben yr AFfE yn parhau'n rhan o gylchdro â'r cyhyd â'i fod wedi'i ddatgan yn wyndwn at ddiben yr AFfE
- Cewch fêlio neu bori gorchudd o borfa dros dro ar ôl i'r cyfnod fel gwyndwn ddod i ben os cafodd ei hau cyn ei droi'n wyndwn. Er mwyn hau gorchudd o borfa yn ystod y cyfnod fel gwyndwn, rhaid bod hynny'n ofynnol, er enghraifft, o dan gytundeb cynllun Amaeth-amgylcheddol Datblygu Gwledig neu Natura 2000.

- peidiwch â hau cnwd âr arno tra'i fod yn wyndwn ar gyfer ei gynaeafu ar ôl ei gyfnod yn wyndwn ond fe gewch hau cnwd âr ar ôl i'r cyfnod fel gwyndwn ddod i ben.
- caniateir ichi hau gorchudd adar gwyllt neu ffynhonnell neithdar i gynnal anifeiliaid gwyllt a phryfed peillio – ni fydd yn gnwd y gellir ei gynaeafu a bydd yn gymysgedd o ddwy rywogaeth fan leiaf.
- rhaid ichi ddangos y math o wyndwn sydd gennych trwy ddatgan un o'r canlynol: Gwyndwn – Porfa wedi'i hau – FA4; Gwyndwn – Aildyfiant Naturiol – FA3; Gwyndwn – Gorchudd Bywyd Gwyllt wedi'i hau – FA5.
- cewch ddefnyddio tir sydd wedi'i ddatgan yn wyndwn fel rhan o gytundeb Datblygu Gwledig (Glastir Sylfaenol, Glastir Uwch neu Glastir Organig) yn AFfE ond mae rheolau Ewrop yn ystyried hyn yn enghraifft o dalu ddwywaith (B1.1).
- O ganlyniad, ni chaiff busnes y fferm ddefnyddio unrhyw beth sy'n tyfu ar dir sy'n wyndwn. Felly:
- Peidiwch â gadael i anifeiliaid ei bori am weddill y flwyddyn galendr.
- Os ydych yn torri tyfiant, gadewch y torion i bydru ar y tir. Peidiwch â'u casglu na'u llosgi na'u defnyddio.

AN1.3 Cnydau cloi nitrogen

AN1.3.1 Gallwch ei blannu fel cnwd ar ei ben ei hun neu'n gymysgedd o gnydau cloi nitrogen. Ond ni chewch blannu cymysgedd o gnydau cloi nitrogen gyda chnydau eraill yn yr un cae gan y byddwn yn ystyried hynny fel cnwd cymysg neu borfa dros dro ac ni fydd yn bodloni'r gofyn ar gyfer cnwd cloi nitrogen e.e. nid yw porfa gyda meillion yn gymysg ynddo yn cyfrif fel cnwd cloi nitrogen. Ni ellir defnyddio Cynhyrchion Amddiffyn Planhigion mewn AFfE ar gyfer y flwyddyn galendr gyfan.

Diffiniadau Cyffredinol

AN1.3.2 Dyma'r cnydau sy'n cyfrannu at gloi nitrogen mewn pridd ac sy'n gymwys o dan yr AFfE hon:

- *Medicago sativa* – alffalffa / liwsern.
- *Medicago lupulina* – maglys.
- *Lotus corniculatus* – pys-y-ceirw.
- *Cicer arietinum* – ffacbys.
- *Phaseolus vulgaris* – ffa gwyrdd / ffa fava / ffa tew.
- *Vicia faba* – ffa tew.
- *Vicia sativa* – pupys.
- *Vicia villosa* – ffacbysen y tir âr (*hairy vetch*).
- *Trifolium repens* – meillion gwyn.
- *Trifolium pratense* – meillion coch.
- *Trifolium incarnatum* – meillion gwaetgoch.
- *Pisum sativum* – pys maes / pys dringo.
- *Lens culinaris* – corbys.
- *Glycine max* – ffa soia.
- *Melilotus albus* – yr wyrddro wen.
- *Lupinus* spp. – bysedd y blaidd (rhywogaethau amrywiol).
- *Vigna radiata* – ffa mwng.
- *Onobrychis viciifolia* – ffawlys.

AN1.3.3 Rhaid

- Ei sefydlu ar dir âr.
- I'r cnwd fod yn bresennol yn ystod y tymor tyfu h.y. wedi'i hau erbyn 15 Mai ac yn bresennol am 14 wythnos ar ôl ei hau neu tan 1 Awst, pa un bynnag sydd hwyraf.
- Peidio â'u cynaeafu neu bori ar y tir yn ystod y tymor tyfu.
- Defnyddio'r cnydau at eich diben eich hun neu i'w gwerthu.

AN1.3.4 Bydd cnwd cloi nitrogen a chnwd nad yw'n cloi nitrogen yn yr un cae yn cael ei ystyried yn gnwd cymysg neu'n borfa dros dro ac ni fydd yn bodloni'r gofyn o ran cnydau cloi nitrogen e.e. nid yw porfa gyda meillion yn gymysg ynddo yn cyfrif fel cnwd cloi nitrogen.

Manylebau

AN1.3.5 Cewch gynnal AFfE Cloi Nitrogen ar unrhyw dir âr yng Nghymru ac nid yw wedi'i gyfyngu i Barthau Perygl Nitradau.

AN1.4 Ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell

AN1.4.1 Diffiniadau Cyffredinol

- Rhes o berthi, llwyni neu rhimyn o goed sy'n:
 - Nodwedd yn y dirwedd ar gyfer nodi ffiniau ar y tir neu fel cyfrwng i amgáu anifeiliaid, a/neu.
 - Nodwedd yn y dirwedd o fewn caeau, sy'n gynefin i anifeiliaid gwyllt neu'n goridor i anifeiliaid gwyllt allu ei ddefnyddio i fynd o gynefin i gynefin.
- I fod yn gymwys fel AFfE, rhaid i'r ymylon neu'r rhimynnau coed neu'r goed mewn llinell fod ar neu wrth dir âr. Ystyrir bod ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell 'wrth' dir âr pan fydd ochr hira'r ymylon neu'r rhimynnau coed neu'r goed mewn llinell yn cyffwrdd â'r tir âr hwnnw ac nad oes nodwedd sy'n anghymwys am BPS ac sy'n fwy na 5m o led yn eu rhwystro rhag cyffwrdd â'r tir âr (e.e. byddai trac neu ffos anghymwys 6m o led nad yw'n rhan o'r tir âr yn y cae yn golygu na fyddai'n gymwys defnyddio'r berth neu'r rhimyn o goed sydd wrtho). Os oes ffens rhwng yr ymylon neu'r rhimynnau coed neu'r goed mewn llinell a'r cae, ystyrir bod y berth honno ar dir âr cyn belled nad yw'n fwy na 10m o led (waeth am y ffens).
- I fod yn gymwys am AFfE, rhaid i'r berth neu'r rhimyn o goed fod ar gael at ddefnydd y ffermwr. Pan fydd perth neu rhimyn o goed yn ffin rhwng dau gae, yna at ddiben y BPS, ystyrir bod y ffin yn rhedeg trwy ganol y berth neu'r rhimyn o goed. Mae hynny'n golygu pan fydd perth neu rhimyn o goed yn ffin rhwng tir sydd at ddefnydd dau ffermwr gwahanol, yna rhennir cyfanswm arwynebedd yr AFfE sy'n berth neu'n rhimyn o goed yn gyfartal rhwng y ddau ffermwr h.y. at bwrpas pwysoli / trosi, byddai'r ddau yn defnyddio 50%.

- Os ydy'r berth neu'r rhimyn o goed neu'r coed mewn llinell yn ffinio â'r heol fawr, gallwch ddatgan y berth neu'r rhimyn coed gyfan os mai chi sy'n gyfrifol am gynnal a chadw'r nodwedddion hynny ar y ddwy ochr, gan yr ystyri'r eu bod at eich defnydd chi.
- Rhaid ichi hefyd ddatgan ar neu wrth ymyl pa dir â'r y mae'r berth neu'r rhimyn o goed neu'r coed mewn llinell.
- Os ydych yn torri tyfiant, gadewch y torion i bydru ar y tir. Peidiwch â'u casglu na'u llosgi na'u defnyddio.

AN1.4.2 Manylebau

- Ni chaiff y berth neu'r rhimyn o goed neu'r coed mewn llinell fod yn fwy na 10 metr (5m bob ochr i'r ffin) o led ar ei hyd. Os oes darnau sy'n fwy na 10m o led, gan gynnwys canopi coed, ni chaiff y rheini eu cyfrif fel AFfE. Ni chyfrifir y lled fel cyfartaledd.
- Nid oes hyd lleiaf.
- Ystyri'r bod bylchau, gan gynnwys bylchau caeau, hyd at 4 metr, yn rhan o'r berth neu rimyn o goed; dylech nodi unrhyw fylchau lletach na hyn, gan gynnwys canopi coed unigol neu linell o goed, ac ni chewch eu cyfrif at hyd y berth neu'r rhimyn o goed ar gyfer AFfE.
- Mae coed mewn llinell yn cael eu diffinio fel coed â diamedr coron o 4 metr a brigdwf â llai na 5 metr rhyngddynt.
- Mae'r ymyl 'dim trin' o 1 metr sy'n ofynnol o dan GAEC 7 Trawsgydymffurfio yn cael ei ystyried yn dir â'r os oes mwy nag 1 metr ond llai na 5 metr heb ei drin ac yr ystyri'r bod y berth neu'r rhimyn o goed yn ffinio â'r tir â'r.
- Os oes gennych dir â'r sy'n ddi-gnwd o dan ymrwymiad Amaeth-amgylcheddol Datblygu Gwledig, caiff ei statws â'r ei rewi dros oes y cytundeb. Felly, ni fyddai ymylon neu rimynnau o wyndwn â'r gafodd eu creu neu sy'n cael eu cynnal o dan gytundeb Glastir (waeth beth yw eu lled) yn rhwystro perth/rhimyn o goed (neu wal gerrig draddodiadol) rhag ffinio â thir â'r. Pan ddaw'r ymrwymiad Amaeth-amgylcheddol i ben e.e. Tir Gofal, bydd y cyfnod 5 mlynedd o gylchdroi tir â'r yn ailddechrau a daw'r tir yn borfa barhaol os bydd yn parhau heb gnwd.
- Nid yw'r gwaith plannu newydd ar gyfer creu neu adfer perth yn cael ei gyfrif fel AFfE, oni bai bod y tyfiant yn ddigonol i fodloni'r manylebau.
- Mae ymylon neu rimynnau o goed neu goed mewn llinell sydd wedi'u bondocio yn gymwys fel AFfE.
- Nid oes rhywogaethau penodol o lwyni y bydd angen eu plannu yn y berth. Pwysig: nid yw rhedyn yn gymwys gan nad yw'n rhywogaeth brennaidd, felly dylid ystyried clwt o redyn 4 metr neu fwy o hyd fel bwlch.

- os yw'r holl ymylon, rhimynnau coed neu goed mewn llinell at eich defnydd chi a'i bod rhwng cae â'r a chae o borfa barhaol, mae'r holl ymylon, rhimynnau coed neu goed mewn llinell yn cyfrif at bwrpas yr AFfE.

AN1.5 Waliau Cerrig Traddodiadol

AN1.5.1 Diffiniadau Cyffredinol

- Yn nodwedd yn y dirwedd ar gyfer nodi ffiniau ar y tir neu fel cyfrwng i amgáu anifeiliaid.
- Yn nodwedd yn y dirwedd o fewn caeau.
- Cynhwysir cloddiau Sir Benfro, sef waliau lle bo'r wall allanol o gerrig neu lechi yn amgáu craidd o bridd neu rwbel. Nid yw'r math hwn o AFfE wedi'i gyfyngu i Sir Benfro yn unig. Ceir waliau tebyg ar hyd ac ar led y wlad.
- Ni fyddwn yn ystyried unrhyw beth sydd wedi'i wneud o sment.
- Nid yw'n angenrheidiol ei bod yn gallu dal stoc
- Os yw'r ffermwr wedi plannu ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn rhes ar ben wal gerrig, y wal gerrig fydd yr AFfE cyn belled â'i bod yn cyffwrdd â'r tir â'r.
- I fod yn gymwys am AFfE, rhaid i'r wal gerrig fod ar neu wrth dir â'r. Ystyrir bod wal gerrig 'wrth' dir â'r pan fydd ochr hira'r wal gerrig yn cyffwrdd â'r tir â'r ac nad oes nodwedd sy'n anghymwys am BPS dros 5 metr o led yn ei rhwystro rhag cyffwrdd â'r tir â'r (e.e. trac neu ffos anghymwys 6 metr nad yw'n rhan o'r tir â'r yn y cae).
- I fod yn gymwys am AFfE, rhaid i'r wal gerrig fod ar gael at ddefnydd y ffermwr. Pan fydd wal yn ffin rhwng dau gae, yna at ddiben y BPS, ystyrir bod y ffin yn rhedeg trwy ganol y wal. Mae hynny'n golygu pan fydd wal yn ffin rhwng tir sydd at ddefnydd dau ffermwr gwahanol, yna rhennir cyfanswm arwynebedd yr AFfE sy'n wal yn gyfartal rhwng y ddau ffermwr h.y. at bwrpas pwysoli / trosi, byddai'r ddau yn defnyddio 50%.
- Os ydy'r berth yn ffinio â thir anamaethyddol fel heol fawr, gallwch ddatgan y wal gyfan os mai chi sy'n gyfrifol am ei chynnal a'i chadw o'r ddwy ochr, gan yr ystyrir ei bod at eich defnydd chi.
- Rhaid eich bod yn datgan y tir â'r y mae'r wal arno neu wrtho.

AN1.5.2 Manylebau

- Ni fydd bylchau yn y wal. Os oes bwlch, gan gynnwys bwlch cae, dyna fydd diwedd y wal.
- Bydd y wal o leiaf 1m o uchder; nid oes uchder mwyaf.

- Ni fydd y wal yn fwy na 4 m o led; nid oes lled lleiaf.
- Rhaid iddi fod yn wal sych o gerrig neu lechi. Cynhwysir cloddiau Sir Benfro (sef waliau lle bo'r wall allanol o gerrig neu lechi yn amgáu craidd o bridd neu rwbel).
- Ni chynhwysir cloddiau pridd, gan gynnwys cloddiau ag wyneb o gerrig ar un ochr.

AN1.6 Nodwedd y dirwedd ar AFfE sydd ar gael i fwy nag un ffermwr

AN1.6.1 Ffin – mewn sefyllfaoedd gwahanol, gellir datgan ymylon neu rimynnau coed neu goed mewn llinell a waliau cerrig traddodiadol fel AFfE gan un neu fwy o ffermwyr, gan ddibynnu pwy sy'n gyfrifol am eu cynnal a'u cadw a phwy sy'n datgan y tir â'r cysylltiedig.

Beth sydd bob ochr i'r berth neu rimyn o goed	Faint i'w gyfrif fel AFfE
Tir â'r ar y ddwy ochr	Cyn belled â'ch bod chi'n gyfrifol am ddwy ochr y berth neu'r rhimyn o goed (bod y caeau at eich defnydd chi), gallwch ddatgan dwy ochr y berth neu'r rhimyn o goed fel nodweddion AFfE. Os mai am un ochr yn unig rydych yn gyfrifol, cewch gyfrif dim ond hanner y berth neu'r rhimyn coed fel nodwedd AFfE oni bai'ch bod yn gallu dangos tystiolaeth ddogfennol bod y berth neu'r rhimyn coed cyfan at eich defnydd chi.
Tir â'r ar un ochr y berth; tir arall yr ochr arall	Os mai chi sy'n gyfrifol am ddwy ochr y berth neu'r rhimyn coed, cewch gyfrif yr holl berth neu rimyn coed neu goed mewn llinell fel nodwedd AFfE. Os ydych yn gyfrifol am ochr tir â'r y berth neu'r rhimyn coed yn unig, cewch gyfrif
Tir â'r ar un ochr a thir anamaethyddol (e.e. heol neu goetir) ar y llall	Os mai chi sy'n gyfrifol am ddwy ochr y berth neu'r rhimyn coed, cewch gyfrif y berth neu'r rhimyn cyfan fel nodwedd AFfE.
Tir â'r ar y naill ochr a'r tir ochr arall o dan reolaeth rhywun arall (e.e. cymydog)	Os ydych yn gyfrifol am ochr tir â'r y berth neu'r rhimyn coed yn unig, cewch gyfrif dim ond ei hanner fel nodwedd AFfE. Os mai chi sy'n gyfrifol am ddwy ochr y berth neu'r rhimyn o goed, cewch gyfrif y berth neu'r rhimyn coed cyfan fel nodwedd AFfE. Os ydych yn gyfrifol yn unig am y tir nad yw'n dir â'r, ni chewch gyfrif yr hanner hwnnw yn nodwedd AFfE.

AN1.7 Coedlannau cylchdro byr

Diffiniadau Cyffredinol

AN1.7.1 Tir wedi'i blannu â chnydau pren lluosflwydd gyda'r gwreiddgyff neu'r 'cadeiriau' yn cael eu gadael yn y tir ar ôl eu cynaeafu, gydag egin newydd yn ymddangos yn y tymor canlynol. Y rhywogaethau a ganiateir yw:

- Gwern (Alnus).
- Bedw Arian (Betula Pendula).
- Ynn (Fraxinus excelsior).
- Castan Pêr (Castanea sativa).
- Helyg (Salix).
- Poplys (Populus).
- Cyll (Corylus avellana).
- Pisgwydd (Tilia cordata).
- Masarn (Acer pseudoplatanus).

AN1.7.2 Manylebau

- Peidiwch â defnyddio gwrtaith mwynol (caniateir tail, compost madarch, slwtsh carthion wedi'i drin a chompost).
- Peidiwch â defnyddio cynnyrch amddiffyn planhigion ac eithrio i sbot-chwynnu rhywogaethau tramor goresgynnol e.e. Rhododendron, Clymog Japan a Jac y Neidiwr a chwyn niweidiol goresgynnol e.e. llysiâu'r gingroen, am y ddwy flynedd. gyntaf ar ôl eu plannu.
- Cewch ei gynnal ar unrhyw dir amaethyddol ar y daliad.
- Y cylch cynhaeaf hiraf (y cyfnod rhwng cynaeafau) yw 20 mlynedd.

AN1.8 8 Tir wedi'i goedwigo fel rhan o ymrwymiad cynllun Rhaglen Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020 (dim ond os y defnyddiwyd y tir hwnnw i ysgogi hawliadau taliadau SPS yn 2008)

AN1.8.1 Diffiniadau Cyffredinol

Mae'n cynnwys tir sydd wedi'i goedwigo o dan y cynlluniau canlynol ac y talwyd y Cynllun Taliad Sengl (SPS) arno yn 2008:

- Cynllun Grantiau Coetir (WGS 3).
- Cynllun Premiwm Coetir Ffermydd (FWPS).
- Coetiroedd Gwell i Gymru (BWW).
- Premiwm Tir wedi'i Wella (ILP).
- Glastir – Creu Coetir (GWC).
- Premiwm Creu Coetir Glastir (GWCP).

AN1.8.2 Hawliwyd SPS ar y tiroedd hyn o dan y codau cnydau BW1 a CW1 cyn 2015.

AN1.8.3 Manylebau

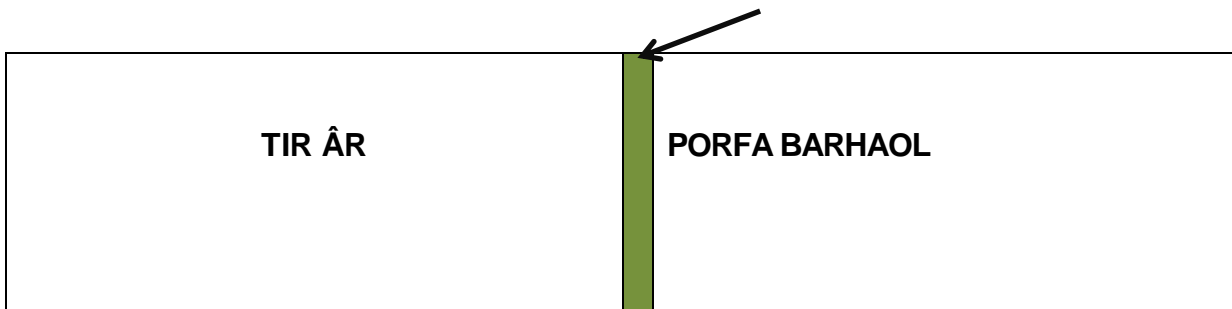
- Cewch ei gynnal ar unrhyw dir amaethyddol ar y daliad.

AN1.9 Lleoliad Enghreifftiau o AFfE

Mae'r enghreifftiau canlynol yn dangos a yw perth neu rimyn o goed neu goed mewn llinell neu wal gerrig draddodiadol wrth dir â'r neu beidio.

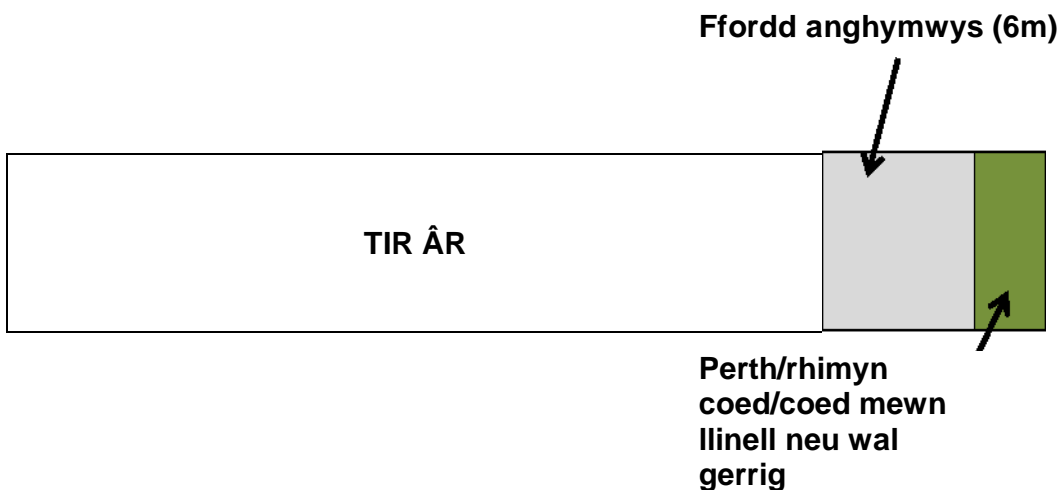
Enghraifft 1 – Perth neu rimyn coed neu goed mewn llinell neu wal gerrig wrth dir â'r.

Perth/rhimyn coed/coed mewn llinell neu wal gerrig

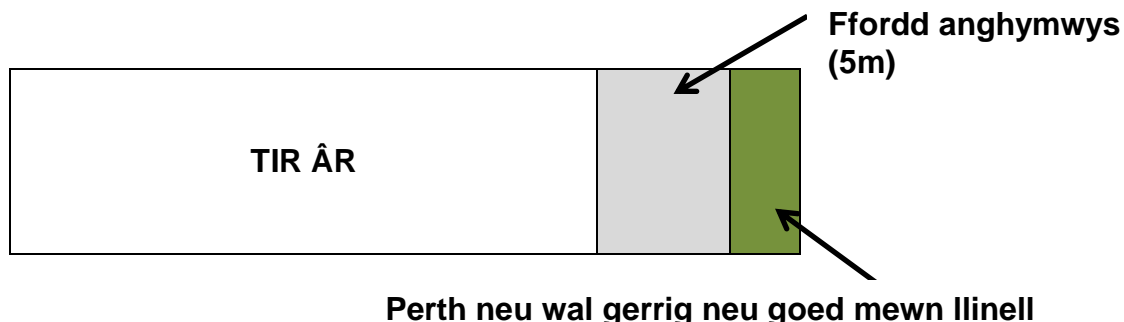
Mae ochr hira'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig wrth dir â'r. Gallai'r holl berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell felly fod yn AFfE.

Enghraifft 2a – Nodwedd anghymwys(>5m) wrth berth neu rimyn o goed neu goed mewn llinell neu wal gerrig.

Oherwydd y ffordd anghymwys, nid yw'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal yn ffinio â'r tir â'r. **Ni all** felly fod yn AFfE.

Enghraifft 2b – Nodwedd anghymwys (<5m) wrth berth neu rimyn o goed neu goed mewn llinell neu wal gerrig.

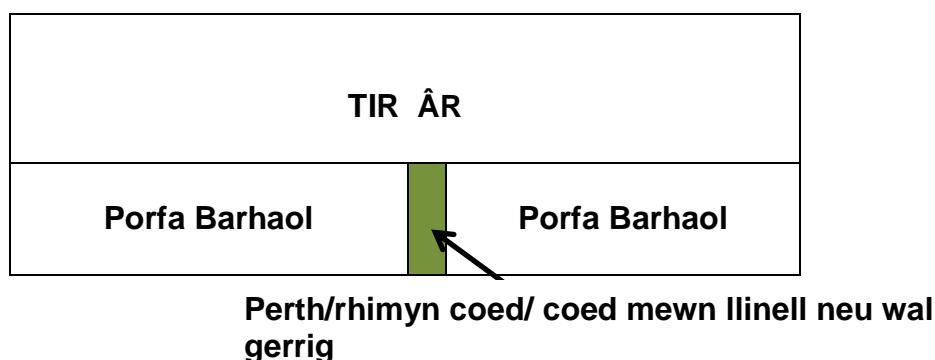

Mae'r berth neu'r rhimyn o goed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig yn ffinio â ffordd gymwys ond o fewn 5m i dir âr. Caiff ei ystyried felly fel AFfE bosibl.

Pwysig: O dan yr amodau Trawsgydymffurfio, rhaid ichi beidio â thrin (e.e. aredig, rotofatïo, llyfnu ag oged bigau/ddisg) o fewn 1m i berth, clawdd neu ddwr wyneb; na rhoi plaladdwyr neu wrtaith o fewn 2m o ddwr wyneb. Mae gan y darnau tir hyn yr un statws â'r tir âr sy'n ffinio â nhw.

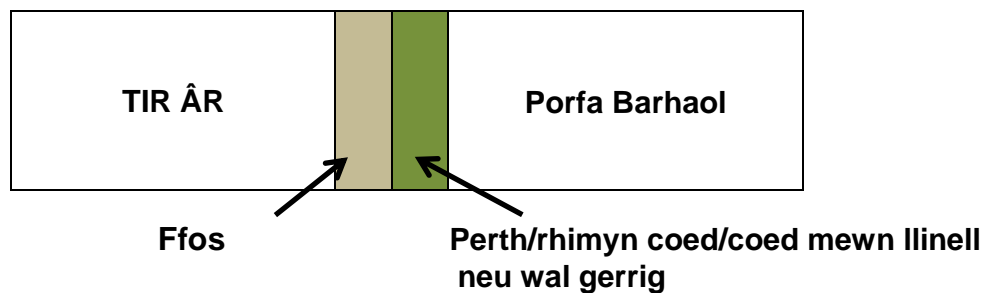
Pan fydd ffermwr yn dewis peidio â thrin cornel cae neu stribedi o dir am sawl blwyddyn o'r bron a bod eu lled yn fwy na 5m, efallai y caiff y tir ei ystyried yn borfa barhaol (neu'n anghymwys os oes prysgwydd yn tyfu arno). Ni chaiff unrhyw nodwedd AFfE sy'n fwy na 5m o dir âr ei ystyried yn AFfE bosib.

Enghraifft 3 – Nid yw'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig yn cyffwrdd â'r tir âr ar hyd ei ochr hiraf.

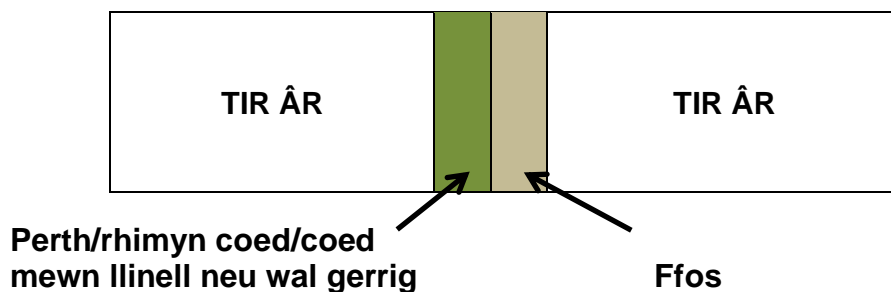
Nid yw ochr hira'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal yn cyffwrdd â'r tir âr. Nid yw felly wrth y tir âr ac ni all felly fod yn AFfE.

Enghraifft 4 – Perth neu rimyn coed neu goed mewn llinell neu wal gerrig wrth ffos sydd wrth dir âr.

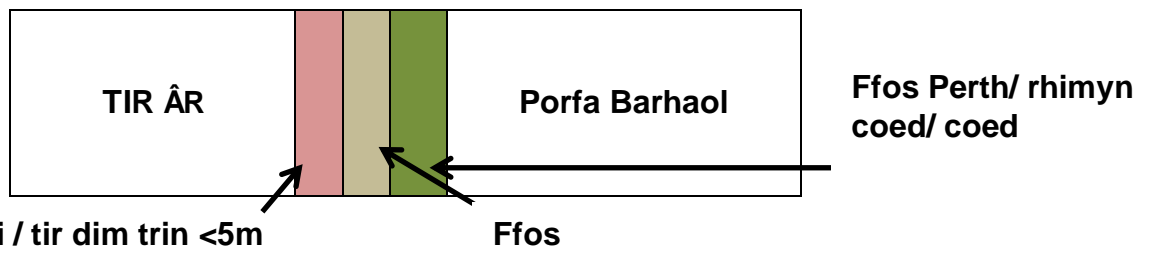
Yn yr enghraifft hon, mae'r ffos (nad yw'n AFfE ond sy'n cael ei hamddiffyn gan Drawsgydymffurfio) yn ffinio â thir âr ac mae'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig wrth y ffos. Felly, mae'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig yn cael eu hystyried yn AFfE bosibl.

Enghraifft 5 – Perth neu rimyn coed neu goed mewn llinell neu wal gerrig a ffos, i gyd yn ffinio â thir âr.

Yn yr enghraifft, mae'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig ar neu wrth barseli o dir âr, felly gallai'r ddau fod yn AFfE.

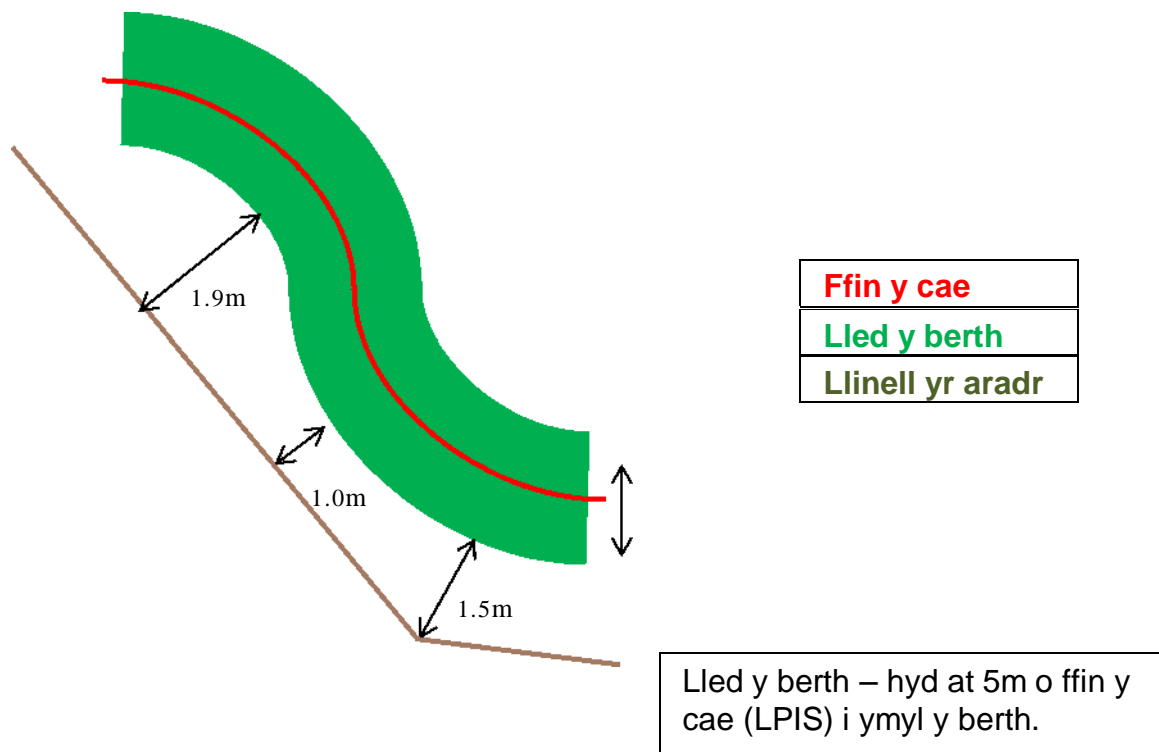
Enghraifft 6 – Llain glustogi ar gae âr, gan roi'r ffos wrth dir âr a'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig wrth y ffos.

Mae'r llain glustogi ar y tir âr, mae'r ffos wrth dir âr. Mae'r ffos yn gymwys am y BPS (o dan GAEC), felly gan fod y berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig yn ffinio â'r ffos sydd wrth y tir âr, gallai'r berth neu'r rhimyn coed neu'r coed mewn llinell neu'r wal gerrig fod yn AFfE.

Atodiad 2 – Mesur perthi neu rimynnau coed a waliau cerrig traddodiadol.

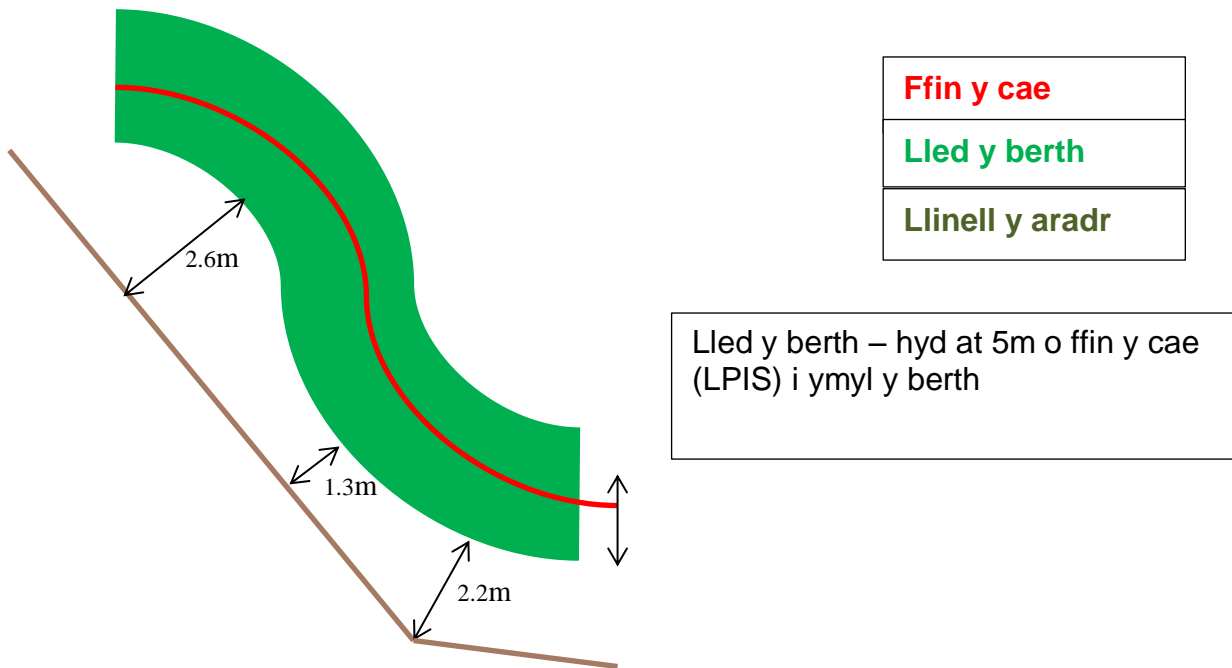
Diagram 1 Y Llain Glustogi yn ffin glustogi Trawsgydymffurfio o dan GAEC 7 – AFfE Gymwys.

Mae'r llain glustogi rhwng ymyl y berth a llinell yr aradr yn llai na 2 metr o led yn ei fan lletaf ar hyd y berth gyfan.

Gellir ystyried y llain glustogi gyfan yn AFfE Trawsgydymffurfio o dan GAEC 7.

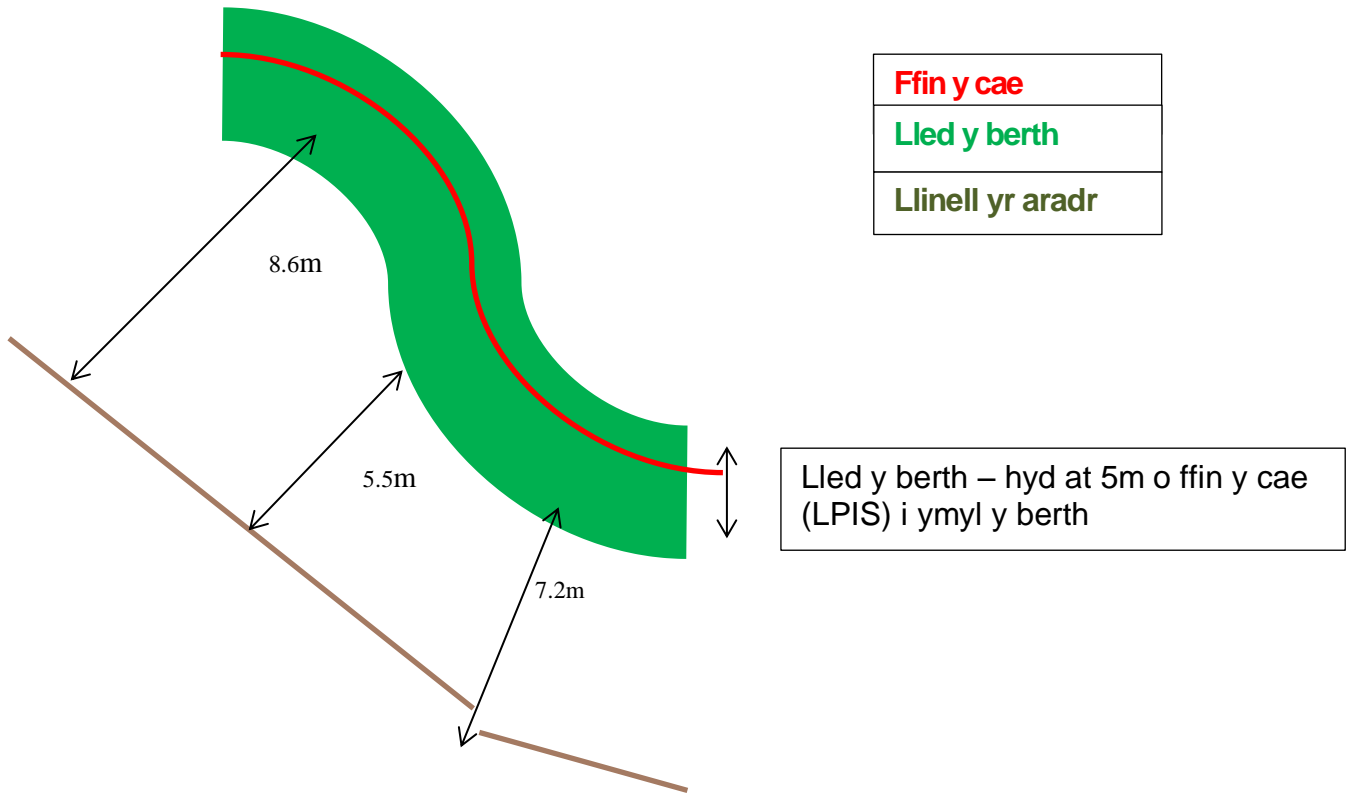
Diagram 2: Lleiniau Clustogi Ymylon Caeau – Yn gymwys am AFfE.

Mae'r llain glustogi rhwng ymyl y berth a llinell yr aradr yn fwy na 2 fetr o led mewn sawl man gwahanol ar hyd y berth.

Mae angen datgan y llain glustogi'n gyfan o dan God Cnydau gwahanol sydd wedi'i neilltuo ar gyfer y Llain Glustogi yn y cae.

Diagram 3: Llain Glustogi Ymyl Cae yn fwy na 5 metr o led.

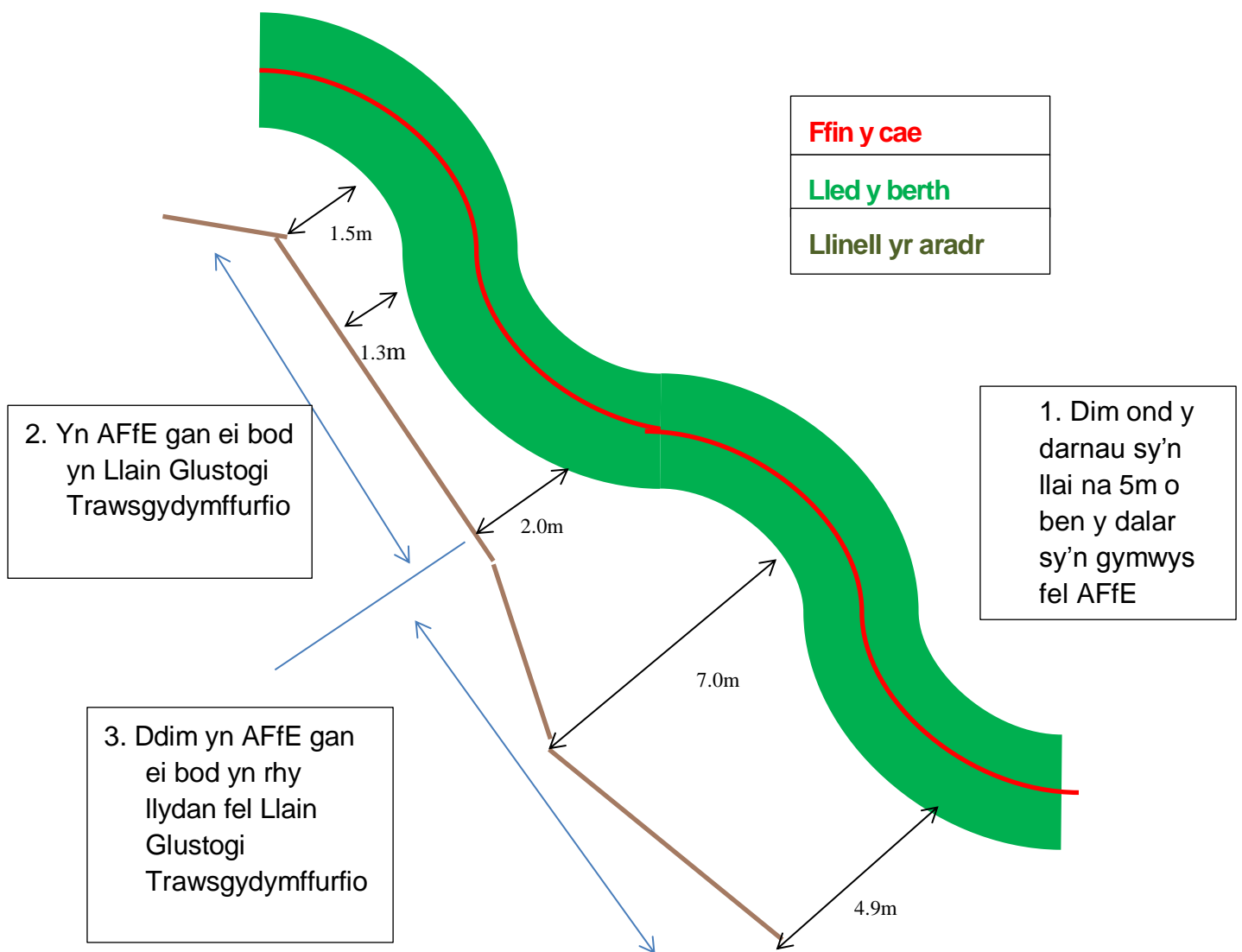

Mae'r llain glustogi rhwng ymyl y berth a llinell yr aradr yn fwy na 5 metr o led ar hyd y berth.

Mae angen datgan y llain glustogi'n gyfan o dan God Cnydau gwahanol sydd wedi'i neilltuo ar gyfer y Llain Glustogi yn y cae.

- Os mai cod y Llain Glustogi yw GR1 (neu gnwd Tir Âr arall), yna bydd yr AFfE yn dal yn gymwys am y taliad Gwyrddu.
- Os mai cod y Llain Glustogi yw GR2 (neu Borfa Barhaol arall), yna ni fydd yr AFfE yn gymwys am y taliad Gwyrddu.

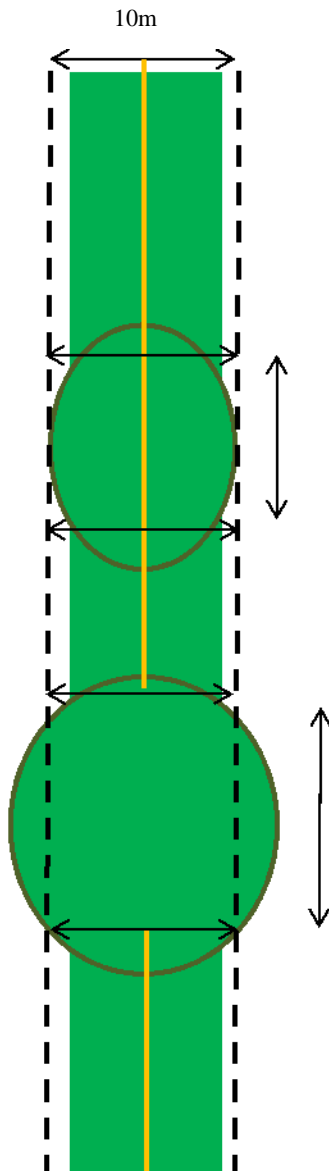
Diagram 4: Llain Clustogi Ymyl Cae – AFfE Cymwys ac Anghymwys.

Mae lled y llain glustogi rhwng ymyl y berth a llinell yr aradr yn cyfri'r borfa arw/tir gwlyb ar hyd rhan o'r berth.

1. Cyn belled â bod llain glustogi ymyl y berth yn llai na 2m o led, gellir ei hystyried yn Llain Trawsgydymffurfio a'i datgan fel rhan o'r arwynebedd dan gnwd.
2. Os ydy'r llain glustogi'n fwy na 2m, bydd angen ei datgan o dan God Cnydau gwahanol sydd wedi'i neilltuo ar gyfer Llain Glustogi yn y cae.
 - Os mai GR1 neu GR2 yw cod y llain (llai na 5m), yna bydd yr AFfE yn dal yn gymwys am y taliad gwyrddu waeth beth yw lled y Llain Glustogi.
 - Os mai GR2 (neu Borfa Barhaol arall) yw cod y Llain Glustogi a'i bod yn fwy na 5m am 4m o hyd neu fwy, nid yw'r AFfE sy'n ffinio â hi yn gymwys gan ei bod yn fwy na'r 5m a ganiateir ar gyfer hyd y bwlch a ganiateir. Yn yr enghraifft hon, byddai pen pella'r AFfE wrth y man lle byddai lled y llain yn mynd dros 5m gyntaf; a byddai'r AFfE yn dechrau lle byddai'r llain yn 5m neu lai unwaith eto.

Diagram 5: Peidio â chynnwys AFfE linellol os yw'n fwy na 10m o led.

AFfE gymwys – Lled Perth/Rhimyn coed – hyd at 10m.
 Yn yr enghraifft hon, mae'r berth yn llai na 10m o led, ond mae canopïau un goeden yn fwy na 10m o led

Nid yw canopi'r goeden yn fwy na'r 10m a ganiateir i fod yn gymwys fel AFfE. Cynhwysir y darn hwn wrth fesur yr AFfE linellol.

Mae'r canopi'n fwy na'r 10m a ganiateir if od yn gymwys fel AFfE. Nid yw'r darn sy'n lletach na 10m yn cael ei gynnwys wrth fesur yr AFfE linellol.

AFfE linellol
Lled y berth
Canopïau'r coed

Yn yr enghraifft hon, dylech gofnodi dau ddarn gwahanol o AFfE.

